

Naročnina za Ljubljansko pokrajino; letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-CHIARI (Brescia).

IZKLJUCNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE iz Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-CHIARI (Brescia).

Izšla vsak torek in petek

Ljubljana, petek 10. septembra 1943

Cena posamezni številki lir 0.80

Nove najvišje cene za krompir

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je na podlagi prošnje Zavoda za prehrano za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani od 6. VIII. 1943 za odobritev prodajnih cen za krompir na področju mesta Ljubljana določil naslednje najvišje prodajne cene za krompir pridelka 1943.

1. vrsta Woltman rdeči: v prodaji na debelo: 100 kg 160.— lir (prej 145 lir), franko vagon Ljubljana. V prodaji na drobno: 1 kg 1.85 lir (prej 1.75 lire), franko prodajalna.

2. Vse ostale vrste: v prodaji na debelo: 100 kg 185.— lir (prej 170 lir), franko vagon postaja Ljubljana. V prodaji na drobno: 1 kg 2.10 lire (prej 2 liri), franko prodajalna.

Ti odločbi nasprotujoča določila lukajšnje odločbe z dne 23. VIII. 1943 št. 3681/2 se razveljavijo. Cene je v smislu odredb čl. 4. naredb od 9. V. 1941 objaviti v prodajnem prostoru.

Prekoračenje teh najvišjih cen se kaznuje po uredbi o cenah v zvezi z naredbo od 26. I. 1942, št. 8, Sl. list št. 8/42.

Davčna potrdila zaradi odmere šolnine

Da ne bo zadnje dni pred vpisom otrok v šole naval strank kakor prejšnja leta, bo davčna uprava za mesto v Ljubljani sprejemala prošnje za izstavitev potrdil samo do 25. t. m. Zato naj stranke ne odlašajo z vložitvijo prošnje, da bodo mogle pravočasno dobiti davčna potrdila.

Stranke, ki imajo davčni predpis, naj zaradi hitrejšega poslovanja prinesejo s seboj davčno knjižico, da bo mogel uslužbenec hitro ugotoviti številko računa v davčni glavni knjigi.

Obrazi prošnje se dobe pri davčni upravi na Vodnikovem trgu št. 5/II, soba 7.

Nove določbe za uvoz saharina na Hrvaško

Poglavnik je izdal zakon, po katerem se smejo uvažati umetni sladkorji samo za medicinske in industrijske namene. Uvozni množični imajo samo vedrogerije in nopol imajo samo vedrogerije in sladkorna centrala. Načeloma je poraba umetnih sladkorjev za prehrano prepovedana. Uvoz dovoljuje zdravstvena direkcija, če so umetni sladkorji izrečno kot takšni označeni. Tihotapstvo s saharinom se kaznuje z globo do pol milijona kun.

Obleke za kmetijske delavce

Zastopniki madžarskega kmetijstva so zaprosili madžarsko vlado, da omogoči kmetijskim delavcem kakor lani nabavo oblačilnih predmetov po nizki ceni. Letos naj bi se število teh oblačilnih predmetov zvišalo. Ker gre za oblačila približno pol milijona ljudi, so bile priprave dokaj obširne, a bodo v kratkem končane. To je tudi potrebno, ker nakupuje kmetjsko prebivalstvo zimsko obleko že v septembru. Trenutno se potrebno blago s sodelovanjem Zveze madžarskih tekstilnih industrialcev razdeljuje med tovarne.

Delo Zveze delodajalcev

Na zadnji seji izvršilnega odbora Pokrajinske zveze delodajalcev je podal njen predsednik dr. Slokar naslednje poročilo:

V dobi od naše zadnje seje se je pripetilo mnogo dogodkov, ki so več ali manj, posredno ali neposredno vplivali na gospodarstvo v pokrajini. Gospodarski promet v pokrajini se je zmanjšal zaradi prometnih težav. Težave so tako pri uvozu, kakor pri izvozu. Glede uvoza je treba poudariti, da je treba poskrbeti tudi za uvoz nujno potrebnih surovin za našo industrijsko in obrtno delavnost.

Slej ko prej se je Zveza zanimala za pospešitev ureditve mnogih vprašanj v korist vseh v njej včlanjenih strok. Med drugim je zveza ponovno intervenirala, da bi začelo čimprej poslovali obnovljeno upravno sodišče. Poleg tega je posredovala pri pristojnih oblastih za hitro rešitev raznih uvoznih in izvoznih zadev. Nadalje je vodila akcijo za plačilo raznih rekviriranih predmetov in bo to svojo akcijo tudi še nadaljevala. Zveza je izdelala v sporazumu s prizadetimi strokovnimi združenji tudi razdelilni načrt za riževo zdrobljenko, pri čemer je upoštevali, da so zainteresirani prijavi kot zahtevano količino 144.000 kg mesečno, na razpolago pa je bilo zdrobljenke za mesec avgust le 15.000 kg.

Z ozirom na bližnjo zamenjavo obrtnih listov za nove dvojezične obrtne liste je hotela zveza dobiti evidenco o številu dovoljenj za razne stroke in zato ji oblastva pošiljajo sedaj prijave in odjave obrtov, katere dostavlja potem zainteresiranim združenjem.

Kolektivno-pogodbena delavnost

Je sedaj po kratkem zastoju, ki ga je začetkom leta povzročila naredba o zapori plač in mezd, zopet v polnem razvoju. Od uveljavljanja te naredb do danes je izdal Visoki komisariat pooblastila za 26 novih kolektivnih pogodb, in sicer:

1. za kemično tovarno v Mostah,
2. za živilsko industrijo,
3. za oblačilno industrijo,
4. za soboslikarsko stroko,
5. za prevozno industrijo,
6. za gozdno delavstvo,
7. za poljedelsko delavstvo,
8. za vrtnarsko stroko,
9. za premogovnike,
10. za industrijske žage,
11. za knjigovodstvo,
12. za tovarno kleja,
13. za opekarniška podjetja,
14. za mestna podjetja,
15. za industrijske in obrtne uradnike,
16. za fotografsko stroko,
17. za krznarje,
18. za kamnoseška podjetja,
19. za elektrotehniško stroko,
20. za uslužbenke cestne železnice,
21. za stavbeno delavstvo,
22. za kleparsko stroko,
23. za hranilnico v Novem mestu,
24. za papirnico Vevče,
25. za grafično industrijo in
26. za zavarovalnice.

Od teh kolektivnih pogodb so dokončno sklenjene, odobrene po Visokem komisariatu v smislu do ločb naredb o zapori plač in tudi že registrirane pri Inspekciji dela kolektivne pogodbe za oblačilno industrijo (dodatek k že obstoječim kolektivnim pogodbam za krojaško, damsko krojaško, čevljarstvo in modistovsko stroko), za soboslikarsko stroko, za tovarno kleja in za kamnoseško stroko. Registrirane so pod zap. št. 7/43 do

10/43 pri Inspekciji dela. Podpisana in poslana Visokemu komisariatu v odobritev je tudi že kolektivna pogodba za industrijo bonbonov, čokolade in peciva in kolektivna pogodba za Mestno hranilnico v Novem mestu. Pooblastilo za dokončno sklenitev pogodbe smo dali Združenju industrijev za podpis pogodbe za industrijo kavinah nadomestkov in za kemično tovarno v Mostah. Ostale načrte kolektivnih pogodb je poslala Zveza po podrobni proučitvi interesiranim združenjem, da konzultirajo zastopnike prizadetih kategorij in izdelajo na podlagi njih mnenj ter po smernicah Zveze dokončno besedilo pogodb.

V času od zadnje seje izvršilnega odbora sta se pojavila dva kolektivna delovna spora večjega obsega. Eden od njih, to je spor glede kolektivne pogodbe za delavstvo kemične tovarne v Mostah je bil rešen v sporazumu med obema strankama, to je med našo in Delavsko zvezo, dočim je bila za rešitev drugega spora, ki se tiče sklenitve dodatka h kolektivni delovni pogodbi za krojaško obrt, in sicer specialno za izdelovalce perila, opravljena prva poravnalna obravnava.

Končno moram omeniti, da so se vršila dne 20. avgusta tudi že pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe za kmetijske delavce. Zastopniki obeh prizadetih združenj so pri tem proučili prejšišeni osnutek pogodbe in je bil dosežen glede vseh spornih točk popoln sporazum. Končni osnutek je bil poslan zvezi, ki ga sedaj proučuje, da bo mogla dati pooblastilo za dokončno sklenitev pogodbe.

Sindikalne organizacije so ostale

Med spremembami, ki so jih doživele druge pokrajine v Kralje-

vini, je vsekakor omeniti spremembo glede korporativnega reda.

V zvezi z zadnjimi političnimi spremembami je prišlo tudi do razpusta raznih korporacij, do ukinitve nacionalnega sveta korporacij, osrednjega korporativnega odbora in raznih drugih odborov. Prenehal je tudi medministrski odbor za vzpostavitev preskrbe, razdeljevanje in cene in medministrski odbor za avtarkijo. Niso pa bile ukinjene sindikalne organizacije, ki delujejo še naprej. V osrednjih organizacijah, to je v konfederacijah, so bili imenovani komisarji in podkomisarji namesto dosedanjih voditeljev.

Važna novost je tudi nadomestitev sindikalnih in sličnih zaupnikov v obratih z novimi notranjimi tovarniškimi komisijami in zaupniki, ki jih bodo volili uslužbenci (delavci in nameščenci) z neposrednim tajnim glasovanjem.

Glede naše pokrajine je omeniti, da za nas ukinitve korporacij nima praktičnega pomena, ker jih pri nas nismo imeli, oz. nismo bili zastopani v njih zaradi avtonomnosti naše pokrajine. V naših stanovskih organizacijah je ostalo vse pri starem. Tu je treba poudariti zlasti razliko med članstvom v naših organizacijah in članstvom organizacij v drugih pokrajinah Kraljevine. Pri nas je članstvo obvezno še na osnovi določil obrtnega zakona iz leta 1931, ki je še v veljavi. Ni pa bilo članstvo obvezno v ostalih pokrajinah Kraljevine, kjer je razlika med vpisanimi in zastopanimi člani, dočim so pri nas vsi obvezno vpisani in zastopani. Zaradi tega je pri nas ostal položaj nespremenjen.

Tuji kapital na Jugovzhodu

O vlogi tujega kapitala na Jugovzhodu piše »N. Wiener Tagblatt« z dne 3. septembra med drugim naslednje:

Po razpadu stare donavske monarhije se je začel močneje uveljavljati na Jugovzhodu kapital zapadnih demokratič. To stanje je trajalo do izbruha druge svetovne vojne, ko je začela trgovinska politika osnih sil podirati pozicijo zapadnega kapitala na Jugovzhodu. To velja zlasti za Italijo, ki je dobila leta 1940/41 poleg Nemčije odločen vpliv v mnogih jugovzhodnih deželah. Če pa se natančneje pregleduje vpliv tujega kapitala v posameznih jugovzhodnih državah, se vidi, da je bivša Jugoslavija uporabljala tuji kapital zlasti za investicije.

Kmalu po svetovni vojni je začela bivša Jugoslavija pospeševati industrializacijo dežele. Pri tej industrializaciji je bilo udeleženo 48 odstotkov tujega kapitala. Na prvem mestu je bil francoski kapital s 15% ter se je zlasti zanimal za rude in kovine. Enako v električni industriji, ki je bila važna tudi za cementno, lesno, letalsko industrijo in za ladjedelnišce, je bil udeležen francoski kapi-

tal. Ne sme se tudi prezreti tuji kapital, ki je bil vložen v banke in zavarovalnice. Na drugem mestu je bila Nemčija z 11 odstotki. Nemški kapital je bil večinoma avstrijskega ali češkega izvora. Na tretjem mestu je bila Anglija z 10 odstotki, ki se je enako ko Francija zanimala predvsem za rude in kovine. Italija je bila udeležena s 7, Belgija pa s 3 odstotki. (Močno je bil udeležen tudi švicarski kapital, ki ga pa dunajski list ne omenja. Op. uredništva.)

Na Bolgarskem sta bili do leta 1936, glede naložb tujega kapitala vodilni Belgija in Švica, in sicer prva s 27.6%, druga pa s 23.3%. Francoski kapital je bil udeležen s 11.4%, ameriški z 10.9, italijanski s 5.9, češki s 5.5, nemški s 5.2, avstrijski z 2.6 in angleški z 1.4%. Široko zasnovano nacionalizacijo se je mogla udeležba tujega kapitala znižati od 51 na 23 odstotkov. Od leta 1940, pa se je položaj v toliko spremenil, da je zavzela Italija s 24.8% prvo, Nemčija z 20.7% pa drugo mesto. Združene države Sev. Amerike so bile udeležene še z 19.1, Belgija s 15.7 in Švica s 4.1%.

V Romuniji je bil tuji kapital

naložen predvsem v petrolejskih družbah, ki so bile večinoma v ameriških, angleških, nizozemskih, francoskih in belgijskih rokah. Skoraj dve tretjini vseh investiranih kapitalov sta bili tujega izvora.

Najmanj je bil udeležen tuji kapital na Madžarskem, kjer je zagrabil tuji kapital samo nekatere banke ter podjetja težke industrije.

Ne samo industrija jugovzhodnih dežel je zahtevala mnogo tujega kapitala, temveč so bila tudi državna posojila v veliki večini v tuji posesti. Predvsem je bila Francija zainteresirana s 27.7 milijarde frankov v jugovzhodnih državah, od česar je bilo posojeno bivši Jugoslaviji 12.7, Romuniji 8.16, Bolgarski 2.6, Madžarski 1.5 in Grčiji 0.7 milijarde frankov. Ameriške dolarske obveznice so znašale skupno 170 milijonov dolarjev, od katerih je odpadlo na Madžarsko 43, na bivšo Jugoslavijo 33, na Grčijo 15, na Bolgarsko 5 in na Romunijo 4 milijone dolarjev.

Kapitalna udeležba tujega kapitala v investicijah hrvatskega gospodarstva pred letom 1941 so ne more zaradi pomanjkanja statističnih podatkov natančno ugotoviti. Od ustanovitve nove države pa se je investiral na Hrvaškem samo kapital iz osnih držav.

Prve izločitve zapadnega kapitala iz jugovzhodne interesne sfere so se zgodile po porazu Francije in Nizozemske, ko se je začela likvidacija zapadnega kapitala iz jugovzhodnih držav. Nato so bili blokirani inozemski konti in postavljeni pod državno kontrolo v Jugoslaviji in v Romuniji. Velik del podjetij, pri katerih je bil udeležen tuji kapital, je bil v Romuniji nacionaliziran ter je prešel v državno posest.

Stanje hrvatskega sadjarstva

Po najnovejših cenitvah ima Hrvatska: 500 milijonov trt, 14.5 milijona češpelj, 2.3 milijona jablan, 1.5 milijona hrušk, 1.12 milijona marelic, 465.000 breskev, 460.000 češenj, 334 tisoč višenj, 142.000 kutenj, 700.000 fig, 300.000 mandljevih dreves in 10 tisoč rožičevcev. Hrvatsko sadjarstvo še ni zadostno racionalizirano, da bi se moglo popolnoma izkoristiti. Upajo pa, da bo na novo ustanovljena sadjarska skupna organizacija v kratkem dvignila hrvatsko sadjarstvo.

Bolgarski gospodarski ukrepi

Z odlokom ministrskega sveta velja zakon o civilni mobilizaciji tudi za vse lastnike vozil, izvoške, postreščke, lastnike ladij itd. Namen tega odloka je doseči pocenitev njih storitev, ker te dosedaj niso bile kontrolirane. Za vse te nove obveznike civilne mobilizacije se bo določila nova tarifa.

Ministrski svet je izdal naredb, po kateri so morali vsi proizvajalci še ne prodani ali še ne oddani tobak lanske žetve ali starejših žetev oddati najkasneje do srede prejšnjega meseca. Na ta način naj bi se preprečila špekulacija s tobakom. Oblasti so namreč ugotovile, da zadržujejo proizvajalci večje količine tobaka v upanju, da bodo cene narasle.

Izšla je naredba, s katero so obvezujeta Bolgarska kmetijska in združna banka ter banka Bolgarski kredit, da dovolita trgovcem in rokodelcem, ki se naselijo v Belomorskem ozemlju, kredite v višini do 50.000 levov. Gre predvsem za majhne trgovce in obrtnike, ki so v Belomorskem ozemlju posebno potrebni.

Iz italijanskega gospodarstva

Romunija je pred kratkim dobavila Italiji 4000 ton mangana. Ležišča manganove rude v Romuniji se cenijo na 7 milijonov ton. Ruda vsebuje 15 do 16 odstotkov rude.

Veljavnost oblačilne karte je podaljšana do 30. junija 1944, kakor sledi iz odloka, ki je bil priobčen v rimskem Uradnem listu. Oblačilne karte so bile doslej veljavne za 14 mesecev do 31. decembra 1943. Kot razlog za ta ukrep se navaja, da je treba potrošnje tekstilnih in oblačilnih predmetov zmanjšati na najmanjšo mero zaradi postopnega zmanjševanja razpoložljivih količin.

Glede fotografičnih predmetov je dosegla Italija že skoraj popolno samopreskrbo. Ta uspeh je tem bolj pomemben, ker se fotomaterial danes ne uporablja samo od poklicnih fotografov in amaterjev, temveč tudi za razne znanstvene preiskave, v medicini, astronomiji, tehniki, v grafičnih obrtih in v vojni industriji. Fotografični proizvodi s srebrnimi solmi se morejo izdelovati na filmih, ploščah in papirju. Postopek za njih proizvodnjo je zelo kompliciran. Na tem polju je italijanska proizvodnja dosegla že lepe uspehe. Pozitivni italijanski kinofilm se danes izključno uporablja v Italiji, dočim se proizvajajo tudi razne vrste negativnih filmov. Filmi za radiografije so že od 75 do 80 odstotkov osvojili italijanski domači trg. Tudi izvažajo se. Domačo potrebo fotografičnega papirja krije italijanska proizvodnja že do dveh tretjin. Nosilec svetlobno občutne plasti, katere priprava je zelo komplicirana in težka, se proizvaja danes že v Italiji. Uvažati pa se mora želatina, dočim se vsi drugi proizvodi kakor n. pr. srebrni nitrati, sintetična kafa, kalijev bromid itd. izdelujejo od italijanske industrije. Tudi za surovo proizvodnjo plošč, papirjev in kartonov skrbi italijanska industrija. Na fotografičnem polju se mora rešiti samo še vprašanje emulzije, za vse drugo se more smatrati, da je popolna samopreskrba Italije v fotografski stroki že dosežena.

Madžarski izvoz narastel za skoraj 50 odst.

V l. 1942 je narastel madžarski izvoz po vrednosti v primeri z onim v l. 1941 za 43,5 odstotka, uvoz pa samo za 24,8 odstotka. V teh odstotnih številkah se vidi draginja, ki je že lansko leto nastopila v Madžarski. V primeri s celotnim izvozom in uvozom je delež Nemčije nekoliko nazadovale, zato pa je narastel v madžarski zunanji trgovini delež Italije, Protektorata, Slovaške, Romunije, Srbije, Hrvaške, Portugalske, Francije, Belgije, Danske, Norveške, Švedske, Finske, Bolgarske in Turčije. Na Madžarskem posebno govore o večji zunanji trgovini s Švedsko in Turčijo.

Zboljšanje vinske cene v Španiji in Portugalski

Na španskem vinskem trgu so se v zadnjem času vinske cene popravile. Neposredni vzrok zvišanja cen je podpis špansko-švicarske trgovinske pogodbe, po kateri bo nabavila Švica v Španiji 400.000 hl namiznega rdečega vina. Pričakovati pa je, da bo kasneje naročila še znatne količine belega vina in žganja.

Iz Madeire pa se poroča, da so v zadnjem času vinske cene v dvigu zaradi velikih naročil iz Združenih držav Severne Amerike in iz Švedske. Večina izvoznikov v Funchalu mora noč in dan delati, da izvrši predvsem naročila iz Združenih držav. Ob novi trgovini se pričakuje ponoven dvig vinskih cen.

Italijanska proizvodnja tekočih goriv

V zadnji številki gospodarske revije L'Europa S/O je objavil dr. Giovanni Morelli daljši članek o italijanski avtarkiji v kemični industriji. V prejšnji številki smo objavili iz njegovega članka odstavke, ki govori o povečani italijanski proizvodnji celuloze in umetnih vlaken, danes pa objavljamo izveček iz odstavka o italijanskih tekočih gorivih in gonilnih snoveh.

Polje, kateremu je korporacija za kemijo od vsega početka svojega delovanja posvetila največjo pozornost, so gonilne snovi, katerih se je v normalnih letih uvozilo 2 in pol milijona ton. Vprašanje proizvodnje gonilnih snovi je tako velike življenjske važnosti, da se je ustanovila l. 1939 posebna korporacija za tekoča goriva in gonilne snovi. Navzlic številnim na pobudo družbe Azienda Generale Italiana Petroli (AGIP) izvršenim preiskavam v spodnjih plasteh domače zemlje, je še vedno italijanska proizvodnja surovega petroleja zelo skromna (l. 1934 20.000 ton). Vrtanja pa se nadaljujejo tudi v večjih globinah, ker se ne sme opustiti upanje, da se na vse zadnje vendar le odkrijejo večja petrolejska ležišča. Ko se je spoznalo, da se na tem važnem polju popolna avtarkija ne more doseči, je korporacija za kemijo proučila načrt za proizvodnjo 700.000 ton bencina. Po tem načrtu bi se poleg skromnih lastnih petrolejskih ležišč uporabila tudi olja, ki se pridobivajo iz destilacije bogatih asfaltnih ležišč v Siciliji, Abrucih in Laciju, a uporabila bi se tudi albanski petrolej in italijanski rjav premog.

Azienda Italiana Petroli Albania (AIPA) skrbi za pridobivanje albanskega surovega petroleja. Azienda Nazionale Idrogenazione Combustibili (ANIC) pa je dobila naprave za hidriranje po najmodernejšem postopku, ki jih je dala tehnika kemiji na razpolago, da se namreč iz manjvrednih olj proizvajajo proizvodi višje kakovosti, med drugim tudi bencin za letala. Na isti način se more postopati tudi s katrani, ki se pridobivajo iz črnega premoga in tudi iz rjavega premoga ter z olji, ki se pridobivajo iz asfaltnega kamenja in bituminoznih škrljavcev.

S predelovanjem surovih olj in destilacijskih ostankov, ki se uvozijo iz inozemstva in predelajo v petrolejskih rafinerijah, je nastal v celotni petrolejski proizvodnji v zadnjih letih velik napredek. Iz lahko razumljivih vzrokov nismo goče to dokazati s statističnimi podatki, lahko pa rečemo, da se je bencinska proizvodnja od l. 1935 dalje popetorila. Da se pridobi 100.000 ton bencina s hidriranjem rjavega premoga, je korporacija proučila vprašanje naprave tovarne, ki bi predelala 1.200.000 ton rjavega premoga iz Valdarna.

Znatno olajšanje za potrošnje gonilnih snovi pomenita gorljiva plina: metan in generatorski plin. Proizvodnja naravnega plina metana je znašala v l. 1938 nad 16 milijonov kub. metrov, naslednje leto je narasla na 21 milijonov ter se računa, da je v l. 1940 dosegla 50 milijonov kub. metrov, torjaj količino, s katero bi se moglo na-

domestiti 40.000 ton bencina. K proizvodnji naravnega plina je treba še prišteti proizvodnjo, ki se pridobi iz fermentacije odtočnega blata. Zaradi velikega pomena vse zadeve je vlada pred kratkim sklenila ustanovitev Ente Nazionale Metano, ki naj bi razširila proizvodnjo in porabo metana, kajti metan se more uporabljati ne samo kot gorilni plin, temveč tudi kot surovina za kemično uporabo. Dejansko se more uporabljati pri proizvodnji vodika, metilalkohola, acetilena itd.

Kar se tiče generatorskega plina, je znano, da se pridobiva iz lesa in oglja z aparati, ki so vstavljeni v vozila.

Ker etilni alkohol dopolnjuje potrebo na gonilnih snoveh s tem, da se 20 odstotkov primeša bencinu, se je proizvodnja etilnega alkohola znatno povečala, in sicer na ta način, da se je povečala njegova proizvodnja iz melase. V večji meri pa se pridobiva tudi iz soka sladkorne pese ter iz sladkorne koruze, ki se sedaj vedno bolj goji. Popolno kemično izkoriščanje lesa (zlasti odpadkov), kmetijskih odpadkov in podobno) s pomočjo raznih procesov saharinacije more dati znatne količine alkohola, a tudi glicerina, osetove kisline itd. Ti procesi se sedaj v Italiji proučujejo in se potrebne naprave že izdelujejo.

Množestvena proizvodnja nemške vojne industrije

Ob petletnici začetka vojne so objavili nemški listi več člankov o nemški vojni industriji. Med temi članki je vzbudil posebno pozornost članek dr. Wernerja, enega najboljših poznavalcev nemške vojne množestvene oborožitvene proizvodnje. Članek je objavil »N. Wiener Tagblatt«. Iz članka posnemamo naslednje:

Z daljšim trajanjem vojne in njene prostorninske razširitve so nastale tudi nove naloge za oborožitveno industrijo, in sicer tako glede kakovosti kot glede količine orožja. Nemška industrija je zato morala v mnogo večji meri preiti na proizvodnjo tudi visoko kakovostnih proizvodov po tekočem traku. Če se govori o proizvodnji po tekočem traku, se nehoti misliti na Ameriko in zlasti na njeno avtomobilsko proizvodnjo. Stvar pa je takšna, da te ameriške metode niso vedno uporabne tudi za Nemčijo in še manj za potrebe vojne. Proizvodnja na tekočem traku mora biti v Nemčiji mnogo bolj elastična in že skoraj individualna, kakor pa je v Ameriki. Orožje in municija se vedno spopolnjujeta in zato je težko dolgo časa uporabljati isti tip. A ravno določen tip je glavni pogoj za proizvodnjo po tekočem traku. Vprašanje se more zato rešiti le na ta način, da se najde sinteza med elastičnostjo proizvodnje ter množestveno proizvodnjo. Zato se je morala določiti oborožitvena proizvodnja po načrtu in določiti, kako se čim prej doseže potrebni končni proizvod. Nato se je določilo, kateri deli in predmeti se izdelajo v posameznih obratih v naprej, da se v končni proizvodnji ti deli sestavijo in tako proizvodnja čim bolj pospeši. Na ta način pa se prihrani tudi mnogo materiala.

Uvedba proizvodnje po tekočem traku je postala v Nemčiji potrebna tudi zaradi vedno večjega števila inozemskih delavcev, ki na-

vadno niso bili izučeni. Vsa vojna proizvodnja se je morala urediti tako, da je opravljal neizučeni inozemski delavec samo mehanske gibe, nemški delavec pa je postal nadzornik nad delom inozemcev ter pripravljaval obratna sredstva, t. j. orodje in vse, kar je potrebno za dobro funkcioniranje proizvodnje po tekočem traku.

Da pa je proizvodnja po tekočem traku tudi elastična, se mora urediti tako, da se more brez večje časovne izgube hitro preurediti za izdelavo novega tipa. Pri tem pa se je moralo paziti tudi na to, da se je prostor v tovarnah čim bolj izkoristil, ker se tovarne ne morejo zaradi večje proizvodnje poljubno razširjati. Zmotno je mnenje, da bi se zaradi proizvodnje po tekočem traku morala poslabšati kakovost izdelkov. Nasprotno zahteva ta proizvodnja, da je material najboljši in da je vsak posamezen del precizno izdelan, ker vsaka napaka zelo moti proizvodni proces. Proizvodnja po tekočem traku pa daje tudi obrata vse drugačen pregled o celotni proizvodnji kakor pa individualna proizvodnja. Takoj pokaže vsako šibkost proizvodnje ter prisili obratnega vodjo, da natančno pregleda vsako fazo proizvodnje, a tudi delo vseh nameščencev v obratu. Prost muke, če bo delo v določenem terminu gotovo, se more popolnoma posvetiti ustvarjalnemu delu.

S hitrejšim potekom proizvodnje se tudi mnogo prihrani na motorni sili, poleg tega pa se prihrani tudi na materialu. Čas, ki je potreben, da se iz surovine izdelajo končni izdelek, se s proizvodnjo po tekočem traku zelo skrajša in v tem je njena glavna prednost in zato se danes tudi nemška vojna industrija vedno bolj preureja na proizvodnjo po tekočem traku.

Aktualna grška gospodarska vprašanja

Zaradi izjave grškega prosvetnega ministra Louvarisa, da se pripravlja zakonski načrt, s katerim bi se zagotovile plače duhovščini, je nastala v grških listih živahna debata, v katero je posegel tudi tesalski škof. V glavnem gre za dva predloga. Po prvem naj bi dobil cerkveni finančni sklad TAKE 7,5 milijarde drahem letne subvencije, a bi odstopil državi eno tretjino cerkvenih dohodkov, ki se cenijo na 5 milijard drahem. Po naročilu cerkve naj bi potem Grška narodna banka nakazovala duhovnikom plače. Po drugem predlogu pa bi država popolnoma prevzela cerkvene dohodke, zato

pa bi postalo vseh 7000 grških duhovnikov državnih uradniki. Tudi nameščenci sklada TAKE bi bili prevzeti od države. Grška duhovščina pa je drugi predlog zaradi morebitnih notranje-političnih izprememb odklonila. Druga velika finančna skrb grške cerkve je vprašanje uprave cerkvenih posestev. Prejšnji grški ministrski predsednik Venizelos je odklonil državne plače za duhovnike zaradi teh cerkvenih posestev, ki pa se slabo izkoriščajo. Takrat se je ustanovila organizacija ODEP, ki naj bi prevzela upravo cerkvenih posestev. Položaj te organizacije pa je postal v zadnjem času vedno

bolj kritičen, ker so bili samo izdatki za nameščence mnogo višji ko pa vsi dohodki. Za kritje deficita je dobila organizacija 100 milijonov drahem kredita pri Narodni banki, nato pa še od vlade kredit 200 milijonov drahem. Predlog bivšega finančnega ministra Gocamanisa, da bi država prevzela vse premoženje cerkve, zato pa skrbelo za vse izdatke cerkve, je cerkev odklonila.

Drugo važno vprašanje, ki zanima grško javnost, je velika podražitev zdravil. Tudi zdravila so postala predmet črne borze, kakor je ugotovilo ministrstvo za oskrbo. Nekateri so naložili velike vsote v farmacevtska sredstva in sedaj skušajo ta prodajo za velikanske dobičke. Ni pa nobenega razloga, da bi se grška javnost podvrгла temu diktatu črne borze, pravi v svojem pozivu javnosti grško ministrstvo, ker prihajajo zdravila in farmacevtski izdelki zopet normalno iz Italije in Nemčije. Samo nekatera redka farmacevtska sredstva manjkajo. Ministrstvo zato poziva zdravnike, naj predpisujejo bolnikom samo zdravila, ki so navedena v uradnem seznamu, ne pa zdravil, ki se dobe samo na črni borzi. Ministrstvo je tudi objavilo vse cene za zdravila in te cene so za vse lekarne obvezne.

Belgijska zunanja trgovina v letu 1942.

Zunanje-trgovinski oddelek belgijskega gospodarskega ministrstva je objavil številke o belgijski zunanji trgovini v l. 1942. Po teh podatkih je odpadlo na Nemčijo 56% vsega belgijskega uvoza (l. 1938. 11%) in 83 odstotkov (l. 1938. 12%) vsega belgijskega izvoza, na Francijo 21% (10%) uvoza in 13% (15%) izvoza, na Nizozemsko 9 (9%) uvoza in 4 (12%) izvoza. Nemčija dobavlja Belgiji predvsem surovine, ki jih dobiva nazaj v obliki izdelkov. V tem je tudi vzrok velike aktivnosti belgijske zunanje trgovine z Nemčijo. Zunanje-trgovinski odnosi s Francijo so se v l. 1942. zboljšali, k čemur je mnogo pripomoglo, da spada severna Francija v področje vojaškega poveljnika v Belgiji. Trgovinski odnosi Belgije z Nizozemsko so urejeni z dvema pogodbama, ki se natančno izvajata. Po teh pogodbah so določeni blagovni kontingenti in dodatni nakupi blaga so dovoljeni le izjemoma, če bi to zahtevali gospodarski interesi obeh dežel. Z drugimi evropskimi državami trgovje Belgija le malo ter so vse druge evropske države udeležene v belgijski zunanji trgovini le s 6 odstotki. V splošnem je belgijski uvoz iz Italije, Švice in Madžarske večji ko belgijski izvoz v te države. Glede trgovinskih pogodb ni bilo v l. 1942. za Belgijo nikakih sprememb. Belgija je sklenila trgovinske pogodbe z Italijo, Madžarsko, skandinavskimi državami, Francijo, Romunijo, Bolgarsko, Hrvaško itd. in sicer v okviru medsebojnih kompenzacij.

Slovaška gospodarska pogajanja

Za ta teden se v Bratislavi pričakuje prihod bolgarske trgovinske delegacije, s katero se bo sklenila pogodba o blagovni izmenjavi med Slovaško in Bolgarsko. Namera je, da se dosedanji kompenzacijski promet nadomesti s kontingentnim dogovorom. Tudi naj bi se možnosti blagovne izmenjave bolje izkoristile. Težave pa povzročajo neenake cene. — 3. septembra je prišla v Bratislavo finska trgovinska delegacija, ki je pravkar zaključila trgovinska pogajanja v Budapešti. Pogajanja se bo o sklenitvi finsko-slovaške trgovinske pogodbe. — Ta teden se začne v Bratislavi tudi pogajanja s hrvaško trgovinsko delegacijo o izpopolnitvi dosedanjega plačilnega sporazuma. Slovaški aktivni saldo v trgovini s Hrvaško je žlani dosegel 4 milijone Ks, letos pa se je povečal za nadaljnje 4 milijone Ks. Zaradi tega so nastale težave v plačilnem prometu in te težave naj se sedaj odpravijo.

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova 3

Telefon št. 22-72.

Učiteljska tiskarna in knjigarna d. d., Ljubljana

Izdelovatelj avtomatičnih
brusilnih strojev
avtomatično
brušenje žag
Franc Lončar, Celovška 43. Tel.: 20-84

Trgovina s krivom
„GORIVO“
Lastnik Lojze Jerančič, mlajši
Ljubljana
Karlovska c. 8, Tel. 34-57

Železnikar Ivan
manufaktura
Ljubljana, Marijin trg

Priporoča se:
A. & E.
Skabernè
LJUBLJANA
Mestni trg

JOS. L. ŠILIH SLOVENIA TRANSPORT LJUBLJANA
Zastopstva in korespondenti v vseh industrijskih in trgovskih centrih. — Redni vagonski in zbirni promet.

Vaši odjemalci

bodo gotovo zado-
voljni, ako jih opo-
zorite, da imate
tudi Vi na zalogi
pralni prašek

„EVO“

Zastopstvo:
Drago Križaj
Ljubljana
Medvedova ul. št. 14/I

Zajc Joško

MANUFAKTURNA
TRGOVINA

LJUBLJANA
Nabrežje 20. septembra 2
Poleg tromostovja

Konfekcija, razni
dežni plašči
in pelerine

Ivan Kos
Ljubljana
Sv. Petra c. 23, Tel. 36-74

Moročajte in širite
„Trgovski list“!

TRSTJE

za stropne iz najbolj-
šega materiala, ve-
zano z bakreno žico
izdeluje in dobavlja

JOS. R. PUH
LJUBLJANA

Zaloga strešne lepen-
ke, Heraklit - plošč,
parketnih deščic in
smole za izolacijo

GRADAŠKA UL. 22
Telefon: 25-13

Joško Dolenc ETIKETE
GRAVER LJUBLJANA, Mestni trg 5/I. - Tel. 44-25

Koretič R. Delikatese, kolonijale
Ulica 3. maja, Tel. 28-51

OKVIRJE izdeluje specialist **KLEIN**
Wolfova 4

LENASI-GERKMAN
MANUFAKTURNA TRGOVINA
LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA

FR. BRCAR

Ljubljana - Kolodvorska 35 - Telefon: 27-25
priporoča mlinske kamne in mlinsko-tehnične potrebščine

Priporoča se manufaktura
IVAN AVŠIČ
Ljubljana, Tel.: 38-92

Jože Klanjšček
trgovina z usnjem in kožami
Ljubljana
dvorišče »Figovec«, levo - Telefon: 27-22

Priporoča se:
V. ZMAGA
Trgovina s čevlji
Verdijeva ulica (prej Gajeva)
Telefon: 42-43

Železnina „STABIL“, Stanko Bidovec
LJUBLJANA, Celovška cesta 72 - Tel.: 46-30
Kupuje po najvišjih dnevnih cenah
stare železo in druge kovine

Da più di 25 anni - Že več ko 25 let

i Rimedi Heumann vengo-
no usati con mirabile suc-
cesso e con soddisfazione
dai consumatori. Fate an-
che Voi una prova e do-
mandate il listino presso la

se sredstva Heumann upo-
rabljajo s čudovitim uspe-
hom in v zadovoljstvo od-
jemalcev. Poskusite enkrat
tudi Vi in zahtevajte cenik
pri

S. A. Heumann
MILANO, Via Stilicone 39

Mestna hranilnica ljubljanska

izplačuje „A vista vloge“ vsak čas, „navadne“ in „vezane“ po uredbi. **Pupilarno**
varna! Sodno depozitni oddelek, hranilniki, tekoči računi

Za vse vloge in obveze hranilnice jamči **Mestna občina ljubljanska**

Priporoča se:

V. A. JANEŠ

delikatesna trgovina
Ljubljana, Ulica 3. maja

»VITAMIN«

TVORNICA SADNIH SOKOV IN MARMELAD
LJUBLJANA - CESTA SOŠKE DIVIZIJE 46